וי"ל דדוקא באורך ורוחב חנייתן נכנסו

בירדן אבל לאחר שנכנסו בירדן

נמשכו זה אלל זה ולמלמו עלמן שאם

לא תאמר כן אלא כדרך חנייתן עמדו

בירדן אם כן לא עמדו כולם בירדן

בשעה שהתנה יהושע עמהן שהרי

אתה מוצא ברוחב שנים עשר מיל

ת"פ רלועות רחבות חמשים אמה

כרוחב הירדן ואורך כל רצועה י"ב

מיל על רוחב כ' אמה ואם היה לך

להקיף אותן ת"פ רלועות מדת ארכן

זו אצל זו היה אורכו קרוב לאלף ות'

ש'(ומ׳) פרסאות כאורך הירדן והירדן

לא נכרת כי את עד ית הערבה ויולא

הוא ממערת פמיים שהוא בחלק דן

כדאיתא בפ' מעשר בהמה (בכורות

דף נה.) ואורך כל ארץ ישראל לא

היה כ"א ת' פרסאות ועוד דהיאך היו

יכוליו לשמוע התנאים מפי יהושע

אלא ע"כ בירדן לא היו עומדים כדרך

חנייתן אלא מצומצמין ותימה לר״י

נהי דדרך חנייתן עברו מ"מ הלא

עמדו בירדן עד שגמר יהושע התנחים

ונטלו האבנים ולא חזר לאיתנו עד

שעברו כולן א"כ אותם נ' אמה של

ירדן ושהות זה שעברו היו המים

נגדשין ועולין יותר על י"ב מיל וי"ל

אותו גודש שהיה מיותר על י"ב מיל

לא הגיע לכלל גובה מיל ולהכי לא

חשיב ליה: בזה אחר זה עברו.

תימה א"כ אמאי תלי ליה ר' אלעזר

בקלות המים והלא אינו תלויה אלא

בעיכוב העברתם וי"ל דבתרתי פליגי

על מה שמשוה קלות האדם לקלות

המים אמר זה אינו שאפילו אם היו

עוברין דרך חנייתן היו המים נגדשין

יותר י מי"ג מיל והוא לא אמר אלא

י״ב ועוד שבזה אחר זה עברו ועל

זה תמיה רבי אם בזה אחר זה עברו

מה קלבה שייך דקאמר שלש מאות

שלפי חשבון גודל המים היו עוברים

ברוחב חלי מיל שהוא אורך ג' מאות

חסר י"ב כילד שתעשה י"ב רלועות

מי"ב מיל על י"ב מיל וכל רצועה

ברוחב מיל ואורך י"ב מיל וכשתלרפס

זו אלל זו באורך יהיה אורך קמ"ד

מיל על רוחב מיל תחלוק רוחב

הרלועות ותלרפנה לאורך יהיה אורך רפ"ח מיל על רוחב חלי מיל והא

מנא ליה שכך עברו ונראה דלר"א בר שמעון לא עברו כלל דרך חנייתן

שהרי בשעת חנייתן היו מפוזרים מפני

שהיו נוטים אהליהם זה רחוק מזה

כדרך חניית שיירות אבל כשעברו

נמשכין כולן זה אצל זה ושמא לא היה

כל ישראל כי אם ברוחב חלי מיל על

חלי מיל וכשעברו זה אחר זה כדרך

בני אדם העוברין דרך שביל אחד

ל) יומל י., כ) כתובות קיב.,
ג) ס"ל ל"ג. רש"ל,
ד) [תמורה יד: ע"ש],

ה) מנחות פו.. ו) וכ"ה במ"ר

הכא שבריא כשיש, ז) [ששולמן. רש"ל], **מ**) [רש"ל], **ט**) רש"ל מ"ז,

י) נ״א מי״ב, כ) [ד׳ יט. ע״ם

ומלוה

ותענית כג:ן,

תורה אור השלם

1. שָׁלַח לְךָּ אֲנָשִׁים

שְׁלַח לְּךְּ אֲנְשִׁים וְיְחָרוּ אֶת אֶרֶץ בְּנַעוֹ יִשְׁרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמְשֵּׁה אֲבֹחָיו אֶחָד לְמְשֵּׁה אֲבֹחָיו

תִשְׁלְחוּ כֹּל נְשִׂיא בְהֶם:

בטובו יגב 2. וַיִּיטַב בְּעֵינֵי הַדְּבְר וָאֶקַח מִכֶּם שְׁנֵים עְשָׂר

ַנְשֶּׁשֶׁטּ 3. וַתִּקְרְבוּן אֵלֵי כְּלְּכֶם

וַתּאמְרוּ נִשְׁלְחָה אֲנָשִׁים לְפָנֵינוּ וְיַחְפְּרוּ לְנוּ אֶת הָאָרֶץ וְיָשִׁבוּ אֹתָנוּ דְּבְּר

אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר נַעֲלֶה בָּה וְאַת הָעָרִים אֲשֶׁר

בָּה וְאַוּג בָּה נָבֹא אֲלֵיהָן: דברים א כב דברים א כב

יבוּים א כב 4. וְחָפְּרָה הַלְּכָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה כִּי מָלַךְּ יְיָ צְבָאוֹת

בְּהַר צִיּוֹן וּבְּ זְקַנָּיוֹ כְּבוֹר: ישעיהו כד כג ישטה בִּהַר צִיּוֹן וֹבִירוּשְׁלֵם וְנָגֶד

ראובן שמוע בן זכור:

לְמַטֵּה אָשֵׁר סְתוּר בֶּן
מיכאל: במדבר יג יג

7. וַיִּעֲלוּ בַנֶּגֶב וַיְּבֹא עַד

הַבְּרוֹן וְשָׁם אֲחִימִן שֵׁשַׁי וְתַלְמֵי יְלִידֵי הָעֲנְק וְתַלְמֵי שָׁבַע שָׁנִים וְתָבְרוֹן שָׁבַע שָׁנִים

נבנתה

לפני

8. אַלֶּה שָׁמוֹת הָאֵנָשִׁים

אַשֵּׁר שָׁלַח משֵׁה לַתוּר

פטובו גטו 9. וְעַבְּדִּי כְלֵב עֵקֶב הָיְתָה רוּחַ אַחֶרֶת עִמּוֹ

ַוְיָמֵלֵא אַחַרְי וְהָבִּיאֹתִיו אָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר בָּא שָׁמָה וְזַרְעוֹ יוֹרְשֶׁנָה:

במדבר יד כד 10. וּבְנֵי חָם כּוּשׁ וּמִצְרַיִם וּפוּט וּבְנָעַן:

בואטונין. 11. וַיִּשָּׂא לוֹט אֶת עֵינְיו וַיַּרָא אֶת כָּל כִּכַּר הַיִּרְדֵּן

בִּי כֻּלְה מִשְׁקָה לִּפְּנֵי שַׁחֵת יִי אֶת סְרֹם וְאֶת עַמֹרָה כְּגַן יִי כְּאֶרֶץ

במדבר יג כב

במדבר יג טז

במדבר יד כד

צען

אָנְשִׁים אִישׁ לַשְּׁבֶּט: דברים

במדבר יג ב

היטב

בה א מיי' פ"ז מהל' איסורי מזבח הל' ב :סמג עשיו שיט

מוסף רש"י

. שמשים את כשחתות. הארץ כשחתות. בפסיעותיו, וששי לשון השחת והשבר (חיכה ג) והשי"ן חחד לבדו שורש (יומא י.). **תלמים.** כשורות המחרישה (שם). כשתות. שמעניקין חב... --יימז. דומה שלוחרו בקומתן. דומה שלוארו נוקב ועולה בחלון הרקיע (שם). מבונה. בנויה בכל טוב, מבונה לשון פרי כדכתיב (בראשית ל) ואבנה גם אנכי ממנה ורחורוח זיר). על אחד משבעה בצוען. היתה חברון טובה סימנה שבעה חלחים יה מחבר יג כב). כבשים מחברון. כו כנטיס שמניס (תמורה יד:). מחברון.

תוספות שאנץ . שלח לך אנשים לדעתך . איני מצוה לד אבל יש׳ הם , אומר שתשלחם כדכתיב אומו שונשלוום כוכוניב ותקרבון אלי כלכם: וכי יש אדם כו' כלומר אם יש אום כו כיונון אם צוה הקב״ה [היה מצוה] לעשות לי דבר שסופו לבא לידי תקלה. וייטב בעיני הדבר ולא בעיני המקום ובמדרש רבה מפרש שאף בעיני משה לא היטיב אלא משל לאדם האומר לחבירו לי חמורך ואנסנו ונאות לו להוליכו בהר ובבקעה ואמר כיון שאין אתה מעכב על ידי שלא אעשה ממנו מה שארצה לנסותו לא אנסנו וכן היה משה סבור שיאמרו ישר׳ כיוז שאתה מודה ישו כיון שאונה מודה לשלוח מרגלים לא תשלח עוד וה״ק הכא וייטב בעיני הדבר שהייתי סבור שתניחו מלשלוח כי היה . לכם להאמין במקום ב״ה. אבל לא בעיני המקום שהיה גלוי לפניו שתשלחו ותבאו לידי תקלה. א"נ י"ל דהמד"ר חולק עם תלמוד שלנו. מרגלים לא נתכונו בו. אינו רוצה לומר מרגלים ממש אלא אותן ששאלו תחלה שילוח מרגלים: שעשה עצמו מד משונאו של הקב"ה כדאמר לקמן בעל הבית אינו יכול להוציא כליו משם: שעושה הארץ כשחיתות שמקום רגליו מעמיק הארץ מרוב כובדו. ופ״ה . לשון ששי לא פורש לי מאי רמי לשחיתות ונ״ל לשון עמודי שיש שהם ממש. וחולה התלמוד על מה זכו הכנענים לישב בארצם מ"ז שנים יותר הזקז אברהם אבינו שאמרו

בחבריתן עברו. י"ל הראשונים לעולם כשהיו מגיעין לשפת עבר ולדברי ר"א בר שמעון. דאמר יותר משלש מאות מיל בזה אחר זה עברו איש אחר איש נמלאו ששהו הרבה לעבור דאי כחנייתן עברו השני ללד מערב היו הולכין למטה בירדן ועושין מקום משום קולא דמים מאדם לא נגבהין כל כך: מים קלים. הרבה הם קלים מן האדם. ומר סבר אדם קל לרוץ כמו המים: מדעתך. אני מעמד לבאין אחריהם שהרי רוחב מחנה ישראל היה שנים עשר מיל ורוחב הירדן לא היה כ"א חמשים אמה ומיל הוא אלפים אמה

אלו נאמרין פרק שביעי סומה

איני מצוה אותך אבל ישראל הם אומרים לך כדכתיב (דברים א) ותקרבון אלי כולכם וגו' אני איני מעכב על ידך: כלום יש אדם. כלומר אם הקב"ה לוה כלום היה אומר לו לעשות דבר שסופו לבא לידי תקלה: לבושתה של חרץ ישרחל. כי חותה שאילה ששאלו תחילה שלוח המרגלים: [לא עלה בידינו. אין אנו יודעין לדרושן: ספר דבריו. הכחיש ועשה שונאו [של הקב"ה] בדאי: שעשה שונחו של הקב"ה מך. חלש כדחמרי׳ להמן ולה.ז אפילו בעל הבית אינו יכול מינה. כלומר מתשובתך אתה מסייעני שלא היתה חשובה ליזרע כשאר הארץ מאחר שהיא בת טרשים כדאמרי׳ בבבא מליעא בהשוכר (דף פ.) ואי ארעא דמחזקא בגרונדי ח והיא שניהם

מלמחת ומעלה עשבים ואוכלים הלאן: ושמן קניינא. המקנה הלאן שכן דרך הצאן להשביח בארץ יבשה וטרשים יותר מארץ לחה:

טרשים דק וקלוש ומועט הוא ומתוך וילכו

כחנייתן עברו לדברי רבי אלעזר בר' שמעון מחברון מינה איידי דקלישא ארעא עבדה רעיא ושמן קניינא 11 וישובו מתור הארץ

בזה אחר זה עברו וחד אמר בין מר ובין מר כחנייתן עברו מר סבר אדם קל ומר סבר מים קלים ישלח לך אנשים אמר ריש לקיש שלח לך מדעתך וכי אדם זה בורר חלק רע לעצמו והיינו דכתיב יויימב בעיני הדבר אמר ריש לקיש בעיני ולא בעיניו של מקום (6) נויחפרו לנו את הארץ אמר ר' חייא בר אבא מרגלים לא נתכוונו אלא לבושתה של ארץ ישראל כתיב הכא ויחפרו לנו את הארץ וכתיב התם יוחפרה הלבנה ובושה החמה וגו' זואלה שמותם לממה ראובן שמוע בן זכור אמר רבי יצחק דבר זה מסורת בידינו מאבותינו מרגלים על שם מעשיהם נקראו ואנו לא עלתה בידינו אלא אחד יםתור בן מיכאל סתור שסתר מעשיו של הקב"ה מיכאל שעשה עצמו מך אמר רבי יוחנן אף אנו נאמר נחבי כן ופסי נחבי שהחביא דבריו של הקב"ה ופסי שפיסע על מדותיו של הקב"ה יויעלו בנגב ויבא עד חברון ויבאו מבעי ליה אמר רבא מלמד שפירש כלב מעצת מרגלים והלך ונשתמח על קברי אבות אמר להן אבותי בקשו עלי רחמים שאנצל מעצת מרגלים יהושע כבר בקש משה עליו רחמים שנאמר יויקרא משה להושע בן נון יהושע יה יושיער מעצת מרגלים והיינו דכתיב "ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וגו' ושם אחימן ששי ותלמי וגו' אחימן מיומן שבאחיו ששי שמשים את 6 הארץ כשחתות תלמי שמשים את הארץ תלמים תלמים ד"א אחימן בנה ענת ששי בנה אלש תלמי בנה תלבוש ילידי הענק שמעניקין חמה בקומתן סיוחברון שבע שנים נבנתה [מאי נבנתה] אילימא נבנתה ממש אפשר אדם בונה בית לבנו קמן קודם לבנו גדול דכתיב יובני חם כוש ומצרים וגו' אלא שהיתה מבונה על אחר משבעה בצועז ואיז לך מרשים בכל א"י יתר מחברון מ (משום) דקברי בה שיכבי ואין לך מעולה בכל הארצות יתר מארץ מצרים שנאמר ייכגן ה' כארץ מצרים ואין לך מעולה בכל ארץ מצרים יתר מצוען דכתיב ¹²כי היו בצוען שריו ואפילו הכי חברון מבונה אחד משבעה בצוען וחברון מרשים הוי והא כתיב 13 ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא וגו' ואמר י רב אויא ואיתימא רבה בר בר חנן שהלך להביא כבשים מחברון ⁶ ותניא אאילים ממואב כבשים

להוליא כליו משם: שהחביא דבריו. ולה המרן כמות שהן: שפיסע. דילג שלה המרן כחשר הם: יהושע. לה הולרך לילך שכבר ביקש עליו משה רחמים: והיינו דכתיב ועבדי כלב וגו'. והביאותיו אל הארץ אשר בא שמה והיא חברון כדכתיב (יהושע יד) ויתן את חברון לכלב ש"מ כלב הוא דאזיל לחברון: מיומן. גבור שבהם כמו שיד הימין חשובה מן השמחל: שעושה חת הארן כשחיתות. שמקום רגליו מעמיק בארץ מרוב כובדו וניכר שם כגומא וכשחת. ולשון ששי לח פורש לנו מחי דמי לשחיתות ונראה לשון עמודי ישש שהם כבדים ומקום מעמדם ניכר: תלמים. כתלם המחרישה שמעלה העפר ומעמיק בארץ: שהיו מעניקים אם החמה בקומתן. מרוב גובה קומתן דומין כאילו לוארם נוקב ועונק בנקב שהחמה יולחה בו: לבנו קטן. כנען הטן הבנים של חם היה ומלרים שני לבנים: מבונה. לשון אבנה ממנה (בראשית טז). כלומר מיושבת בפירות: טרשים. סלעים שחין עושין פירות כארץ לחה: דקברי בה שלבי. לא גרסינן מ"ט. אלא ה"ק וחדע דטרשין היא ואינה ראויה לפירות ככל שאר הארץ לפיכך יחדוה לקבורת מתים: כי היו בצוען שריו. של מלך ישראל ששולחים" אל פרעה לעזור לו על מלך אשור. אלמא פרעה בלוען יתיב ושם הולכין לבקשו: אלכה נא ואשלם את נדרי (נ). אלכה נא בחברון ואשלם הנדר שנדרתי בגשור כדכתיב בתריה כי נדר נדר עבדך בשבתי בגשור ובחברון מאי בעי והלא לא היה שם המובח כי אם בגבעון: להביא כבשים לעולה. דאמר מר במס׳ מנחות כבשים מחברון אלמא ארץ מרעה היתה:

משלמין]: דקלישה הרעה. עפר של

12. כִּי הָיוּ בְצֹעַן שְׂרָיו ומַלְאָכֶיו חָנֵס יַגִּיעוּ:

מצרים באבה צער:

13. וַיִּהִי מְקֵץ אַרְבָּעִים שנה ויאמר אבשלום אל ָּהֶשֶּׁלֶךְ אֵלֶכְה נָּא וַאֲשַׁלֵּם הָמֶלֶךְ אֵלֶכְה נָא וַאֲשַׁלֵּם אָת נִדְרִי אֲשֶׁר נָדַרְתִּי לַיִיְ בְּחֶבְרוֹן: שמואל ב טו ז 14. וַיְשָׁבוּ מִתוּר הָאָרֶץ מִקַץ אַרְבָּעִים יוֹם: במדבר יג כה

הגהות הב"ח (א) גמ' וייטב בעיני הדבר ואמר כ"ל: (ב) רש"י ד"ה לבושתה וכו' אותן ששאלו כל"ל ותיבת שאילה נמחק: (ג) ד"ה אלכה נא ואשלם את נדרי אשר נדרתי לה' בחברון אלכה נא:

בעשרה בני אדם זה אצל זה יכול להיות כשיעור ס׳ ריבוא ששוהין בהעברתן כל כך: מדר שרם בר אדם בך לא היו חורשים וזורעים אותה תבואה מאכל אדם: ועבדה רעיא. קל. נראה דה"פ אע"פ שהדבר ידוע שמים קלים היינו דוקא כשהן יורדין כדי דרך מרולתן אבל כאן שהיו נגדשין ועולין שיעור קלות מים ושיעור קלות אדם שוה: אבותי בקשו עלי רחמים. וא״ת והאתר

בפרק מי שמחו (ברכות דף יח.) דמיתי לא ידעין מידי ומשמע במסקנאסי ואפילו אבות העולם יש לומר דעל ידי תפלה שזה מתפלל מודיעין להן שכך נתפלל והכי אמר בפרק שני דתענית (דף מז.) למה יולאין לבית הקברות כדי שיבקשו עליהם מתים רחמים וכן בפרקי דתסידים⁰ בעובדא דרבי מנא דאשתטח אמערתא דאבוה: **ראבאר** רב אויא ואיתימא רבה בר בר חגן שהאך אהביא כבשים מחברון. אט"ג דמסיק בפרק שני דממורה (דף יד:) דלאקרובי אזל מיהו שמעינן מיהת דשמן קניינא מדסלקא דעתך למימר שהלך להביא כבשים: